

‘Quickscan Flora en Fauna Gammelkerbeek/Hulsbeek’

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden
in het kader van de Flora- en Faunawet.*

Colofon

Titel: **'Quickscan flora en fauna Gammelkerbeek/Hulsbeek'**

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van de Flora- en Faunawet

Projectcode: 10363

Status: Conceptrapport

Datum: 16 december 2010

Auteur: Drs. I. (Iwan) Veeman

Veldonderzoek: Ing. M. (Marco) van der Sluis en Ing. J. (Janneke) Lindenholz

Eindredactie: Ing. M. (Marco) van der Sluis

Opdrachtgever: Waterschap Regge & Dinkel

Contactpersoon: Dhr. J. Lamfers

EcoGroen Advies BV

Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

Inhoud

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding.....	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Situatie en beoogde ontwikkelingen	1
1.3	Algemene opzet.....	2
2	Flora en fauna van het onderzoeksgebied	3
2.1	Toetsingskader	3
2.2	Veldonderzoek.....	3
2.3	Flora	4
2.4	Zoogdieren	5
2.5	Broedvogels.....	7
2.6	Amfibieën.....	9
2.7	Reptielen	10
2.8	Vissen.....	10
2.9	Overige soorten	10
3	Geraadpleegde bronnen	12

Bijlagen

I	 Wettelijk kader
II	 Inventarisatiekaart Flora
III	 Inventarisatiekaart potentiële verblijfplaatsen in bomen
IV	 Inventarisatiekaart Eekhoorn
V	 Inventarisatiekaart jaarrond beschermde nesten vogels
VI	 Inventarisatiekaart vissen en amfibieën

Samenvatting en conclusies

Aanleiding en doelstelling

Waterschap Regge en Dinkel voert een haalbaarheidsonderzoek uit voor de herinrichting van de Gammelkerbeek/Hulsbeek. Het idee is om de beek over een lengte van ruim twee kilometer te verontdiepen. Voorliggende quickscan natuurtoets is onderdeel van genoemde haalbaarheidsstudie en is bedoeld om vroegtijdig in beeld te krijgen of er vanuit het oogpunt van soortenbescherming onoverkomelijkheden te verwachten zijn voor de plannen tot beekherstel. Vanuit oogpunt van efficiëntie zijn bij het onderzoek gelijktijdig ook enkele nabijgelegen gebiedsdelen meegenomen waar sprake is van andere ontwikkelingen.

Het onderzoek is voor een belangrijk deel gebaseerd op veldonderzoek dat is uitgevoerd op 7 oktober en 2 november 2010. Verder is gebruik gemaakt van diverse bekende verspreidingsgegevens.

Aangetroffen en te verwachten soorten

Het onderzoeksgebied bestaat voor een belangrijk deel uit het beekmilieu van de Gammelkerbeek en nabijgelegen bos. Ook is een deel van de bovenloop van de Stakenbeek meegenomen. Zowel het aanwezige water als het aangrenzende bos en de bosbodem zijn meegenomen in het onderzoek. Er is geen bebouwing aanwezig.

Onderstaand worden de bevindingen kort weergegeven:

- De botanische waarde van het onderzoeksgebied is beperkt, zeker wanneer we dit relateren aan het aantal strikt beschermde soorten. Deze ontbreken naar verwachting binnen het onderzoeksgebied. Deze conclusie volgt uit zowel het veldonderzoek als een analyse van beschikbare gegevens, waaronder de bij de provincie Overijssel bekende floragegevens;
- Er is geen bebouwing in het onderzoeksgebied aanwezig, zodat de aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten als Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger niet aan de orde is. De bomen in het aangegeven onderzoeksgebied zijn onderzocht op openingen en holten. Daarbij is een flink aantal bomen aangetoond die in potentie geschikt ogen als verblijfplaats van vleermuizen (of Boommarter);
- In het aanwezige bos is een groot aantal nesten van Eekhoorn (FFW tabel 2) aanwezig. Verder zijn in het plangebied diverse algemene en laag beschermde landzoogdieren te verwachten als Egel, Mol, Konijn, Gewone bosspitsmuis, Dwergmuis, Rosse woelmuis, Bosmuis, Veldmuis, Aardmuis en Wezel;
- In het onderzoeksgebied zijn op twee locaties horsten van roofvogels aangetroffen. Het gaat om een nestplaats van Buizerd en een van Sperwer. De nestplaats van deze soorten is, samen met de functionele leefomgeving, jaarrond beschermd. Behalve genoemde soorten zijn in de aanwezige bospercelen diverse andere vogelsoorten als Tjiftjaf, Houtduif, Zwartkop, Zanglijster, Tuinfluiter, Roodborst en Vink te verwachten als broedvogel;
- In de binnen het onderzoeksgebied aanwezige wateren zijn ondanks frequente bemonstering van de wateren geen beschermde vissoorten aangetoond. Alleen de lokale vangst van Rode Lijst soort Vetje is vermeldenswaard;
- In de aanwezige watergangen is voortplanting van algemene en laag beschermde amfibieën als Bastaardkikker, Gewone pad, Kleine watersalamander en Bruine kikker te verwachten. Gewone pad, Kleine watersalamander en Bruine kikker kunnen overwinterend in de strooisellaag van bos en ruigte worden aangetroffen. Er is één poel aanwezig die in potentie geschikt lijkt als voortplantingswater voor de strikt beschermde Kamsalamander (FFW tabel 3);
- Er worden binnen het onderzoeksgebied geen reptielen verwacht en er is geen biotoop voor beschermde ongewervelden aanwezig.

Haalbaarheid, ontheffing en andere vervolgstappen

Soorten in het plangebied waarmee specifiek rekening gehouden dient te worden zijn de broedvogels (specifiek Buizerd en Sperwer), Eekhoorn en de mogelijke aanwezigheid van met name vleermuizen en mogelijk Boommarter in de talrijk aanwezige boomholten. Voor de poel nabij de visvijver is de mogelijke aanwezigheid van Kamsalamander een aandachtspunt.

- Voor alle vogels geldt dat werkzaamheden die in gebruik zijnde broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen altijd voorkomen dienen te worden. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Het ontzien van broedvogels is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart en na half juli. Echter bepaalde soorten, zoals Houtduif en Turkse tortel, kunnen broeden tot in december;
- Afhankelijk van de plannen kan de nestlocatie van Buizerd en die van Sperwer ongeschikt worden. Buizerd en Sperwer zijn relatief flexibele roofvogels die goed zelf een nest kunnen bouwen. Voor Buizerd zijn er voldoende alternatieve nestlocaties binnen het huidige territorium, waardoor de functionaliteit van de leefomgeving niet in het geding is. Voor Sperwer mogelijk ook, maar dit zal nader moeten worden onderbouwd middels een zogeheten omgevingscheck. De soort is gebonden aan broedbiotoop dat bestaat uit heel dicht naaldbos en dat is binnen het onderzochte gebied beperkt aanwezig;

- Als gevolg van de plannen kunnen nesten van Eekhoorn in het geding zijn. Wanneer het de kap van een enkele nestboom betreft zal daarmee de functionaliteit van de leefomgeving niet in het geding zijn. Wanneer deze kap zorgvuldig plaatsvindt in de periode tussen 15 september - 1 december is dan ook geen ontheffing vereist. Wanneer echter grote bospercelen met meerdere territoria gekapt gaan worden, zoals mogelijk het gehele 'lariksbos' in het onderzoeksgebied, kan de functionele leefomgeving niet worden gegarandeerd en is een ontheffing nodig;
- Voor een soepele en kosteneffectieve uitvoering van de plannen raden we aan om de bomen waarin zich boomholten bevinden zoveel mogelijk te behouden. Waar dat niet mogelijk is zal gericht onderzoek naar vleermuizen (en boommarter) moeten uitwijzen welke functie de betreffende boom heeft voor beschermde boombewonende fauna;
- Hoewel het veldonderzoek plaats heeft gevonden buiten de voor flora optimale inventarisatieperiode kan reeds worden gesteld dat de aanwezige flora voor de plannen niet tot juridische onoverkomelijkheden zal leiden. Wel wordt zekerheidshalve een flora-controle in het geschikte seizoen (mei-juli) voorafgaand aan de werkzaamheden aanbevolen zodat eventueel aanwezige beschermde of kritische soorten op een nette wijze kunnen worden ontzien of eventueel verplaatst. Het verplaatsen van beschermde flora is overigens bijna altijd mogelijk zonder dat daarvoor ontheffing vereist is;
- Bij de beoogde plannen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en licht beschermde kleine zoogdieren, planten en amfibieën verloren gaan. Voor de aanwezige of te verwachten tabel 1-soorten geldt in deze situatie echter automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen van de Flora- en faunawet;
- Gezien de kleine schaal van de ingreep en tijdelijke aard ervan wordt in elk geval voor de beekherstelprojecten geconcludeerd dat deze plaats kunnen vinden zonder dat hiervoor een ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig is zolang de aanwezige bomen met holten gespaard worden en de poel nabij de visvijver ruim wordt ontzien. Voor de kap van het 'lariksbos' achten we een ontheffing nodig voor Eekhoorn. Dit bos herbergt overigens geen voor vleermuizen geschikte holten. Voor realisatie van het speelbos hangt dit af van de precieze planinrichting. Wanneer de nestplaats van Sperwer niet kan worden ontzien (behoud nestbomen en rust) zal een omgevingscheck moeten uitwijzen of de functionaliteit van de betreffende nestplaats in het geding is of dat er binnen het territorium voldoende alternatief is;

1 Inleiding

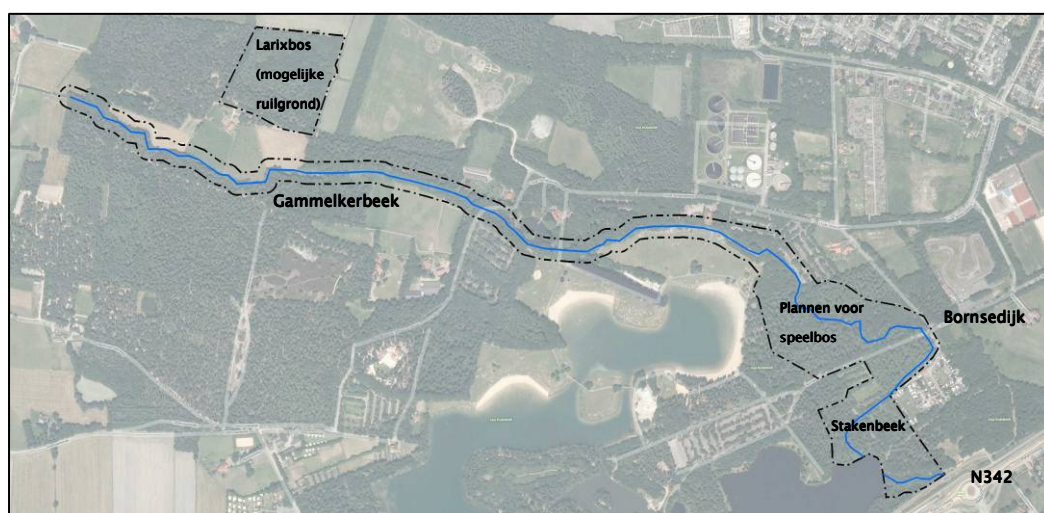
1.1 Aanleiding en doelstelling

Waterschap Regge en Dinkel voert een haalbaarheidsonderzoek uit voor de herinrichting van de Gammelkerbeek/Hulsbeek. Het idee is om de beek over een lengte van ruim twee kilometer te verontdiepen. Waar mogelijk vindt dit plaats door om de ca. 50 tot 100 m boomstammen in de beek te brengen. Het beekprofiel zal grotendeels behouden blijven. Voorliggende quickscan natuurtoets is onderdeel van genoemde haalbaarheidsstudie en als zodanig bedoeld om vroegtijdig in beeld te krijgen of er vanuit het oogpunt van soortenbescherming onoverkomelijkheden te verwachten zijn voor de plannen tot beekherstel. Vanuit oogpunt van efficiëntie zijn bij het onderzoek gelijktijdig ook enkele nabijgelegen gebiedsdelen meegenomen waar sprake is van andere ontwikkelingen.

De Flora- en faunawet verplicht vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten. In het voorliggende onderzoek worden de mogelijke consequenties in beeld gebracht van de beoogde ruimtelijke ingrepen tegen het licht van de Flora- en faunawet.

1.2 Situatie en beoogde ontwikkelingen

Het gebied waar het voorliggende onderzoek zich op heeft geconcentreerd ligt ten westen van de kern Oldenzaal ter hoogte van recreatiegebied Het Hulsbeek. Het onderzochte gebied (zie figuur 1) bestaat voor een belangrijk deel uit het tracé van de Gammelkerbeek. Over een lengte van ruim 2,5 kilometer is de beek en een bosrijke zone van minimaal 25 m aan weersijden ervan onderzocht. In het deel ten zuidoosten van de rioolzuivering tot aan de N342 is een bredere gebied meegenomen in verband met toekomstige plannen voor een speelbos en vanwege plannen aldaar om de beekloop van de Stakenbeek aan te passen zodat deze langs de visvijver wordt geleid. Verder is een bosperceel aan de Vieckboerweg meegenomen omdat deze een rol kan gaan spelen als eventuele ruilgrond. De plannen variëren sterk in uitwerkingsniveau en realisatietermijn. Detailkaarten zijn nog niet beschikbaar en voorliggende studie is dan ook vooral een eerste gebiedsscan op aanwezige flora en fauna en nog geen gedetailleerde planbeschuwing.

Figuur 1: Ligging van het onderzochte gebied (binnen de onderbroken lijn) weergegeven op een luchtfoto. (Bron kaartondergrond: Google Earth).

1.3 Algemene opzet

Voorliggende ecologische beoordeling is voor een belangrijk deel gebaseerd op locatiebezoeken op 7 oktober en 2 november 2010. Verder is gebruik gemaakt van bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 3; Geraadpleegde bronnen). Ten behoeve van dit project zijn onder andere de in het gebied beschikbare floragegevens van de provincie Overijssel opgevraagd uit de periode 1996-2009 (zie bijlage II). Ook is gebruik gemaakt van bij ons beschikbare gebiedskennis zoals die onder andere verzameld is bij eerder onderzoek van EcoGroen Advies aan een aangrenzend deel van de Gammelkerbeek (Wallink 2008). Verder is er gebruik gemaakt van recente gegevens van het Waterschap over bekende verblijfplaatsen van Das in de nabijheid van het onderzoekgebied.

Uit het totaal aan verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de mogelijke effecten van beoogde ruimtelijke ingrepen op aanwezige beschermde soorten. Daarbij wordt ook kort ingegaan op mogelijkheden tot mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen.

2 Flora en fauna van het onderzoeksgebied

2.1 Toetsingskader

De Flora- en faunawet verplicht een ieder die ruimtelijke ingrepen of andere activiteiten wil ontplooiën, na te gaan in hoeverre dit negatieve effecten kan hebben op van nature in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten - ongeacht of deze beschermd zijn of niet. De zorgplicht van artikel 2 uit de Flora- en faunawet stelt dat optredende negatieve effecten zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd dienen te worden. Voor schade aan juridisch zwaarder beschermde soorten kan de aanvraag van een ontheffing van de Flora- en faunawet bij het Ministerie van LNV noodzakelijk zijn.

Aangepaste beoordeling ontheffingen Flora- en faunawet

Tot voor kort was het noodzakelijk voor het verwijderen, verstoren of beschadigen van een vaste verblijfplaats een ontheffing op de Flora- en faunawet aan te vragen. Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling van ontheffingsaanvragen van de Flora- en faunawet voor ruimtelijke ingrepen aangepast. Sinds 26 augustus van dat jaar wordt daardoor gewerkt volgens een nieuw stroomschema (zie Bijlage 1) en is het in veel gevallen niet meer noodzakelijk om een ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen (Dienst regelingen 2009).

Voor soorten van tabel 1 geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen sowieso al een automatische vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet.

Voor tabel 2 soorten zijn drie opties mogelijk:

- 1) Werken volgens de eisen van een goedgekeurde Gedragscode Flora- en faunawet;
- 2) Het aanvragen van een reguliere ontheffing;
- 3) Het opstellen van een ecologisch werkprotocol indien aangetoond kan worden dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort behouden blijft.

Overigens is het in de eerste twee gevallen ook noodzakelijk om een op de situatie toegesneden ecologisch werkprotocol op te stellen.

Voor tabel 3 soorten en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn twee opties mogelijk:

- 1) Het aanvragen van een reguliere ontheffing;
- 2) Het opstellen van een ecologisch werkprotocol indien aangetoond kan worden dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort behouden blijft en dat de soort binnen het leefgebied succesvol kan (blijven) overwinteren, foerageren en/of voortplanten tijdens en na uitvoering van de plannen.

Hierbij geldt voor het aanvragen van ontheffing dat ook een ecologisch werkprotocol opgesteld moet worden waarin de te nemen mitigerende maatregelen beschreven worden.

2.2 Veldonderzoek

Voorliggende ecologische beoordeling is voor een belangrijk deel gebaseerd op locatiebezoeken op 7 oktober en 2 november 2010. Op 7 oktober is nagenoeg het gehele gebied door twee personen onderzocht. Het aanvullende veldonderzoek op 2 november heeft zich alleen gericht op het deel ter hoogte van de Stakenbeek, dus het gebied tussen de Bornsedijk en de N342. Tijdens de veldbezoeken is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet (FFW) en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2- en 3-soorten) die

onthefingsplichtig zijn. Voor zover mogelijk zijn de volgende soortgroepen geïnventariseerd: flora, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden. Het in het plangebied aanwezige beekmilieu is steekproefsgewijs bemonsterd met een steeknet. Verder is in het veld gebruik gemaakt van een veldcomputer met GPS waarin de relevante waarnemingen zijn ingevoerd. In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie 'geraadpleegde bronnen') en 'expert judgement' is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten.

In dit hoofdstuk worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het plangebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden in de onderstaande tekst kort toegelicht. Een toelichting op de beschermingsstatus is gegeven in bijlage I.

2.3 Flora

Na raadpleging van bekende verspreidingsgegevens (Provincie Overijssel, 2010) blijkt dat er in de kilometerhokken waarin het plangebied gelegen is (256/481, 257/481, 257/480 en 258/480) diverse beschermde soorten (Tabel 1 FFW) als Gewone vogelmelk, Brede wespenorchis en Grasklokje bekend zijn en ook de middelhoog beschermde (Tabel 2 FFW) Wilde gagel, Tongvaren en Jeneverbes.

In het plangebied zijn tijdens het onderzoek - dat overigens buiten de optimale periode voor het inventariseren van flora is uitgevoerd - geen middelhoog beschermde soorten aangetroffen terwijl Wilde gagel, Tongvaren en Jeneverbes jaarrond te inventariseren zijn. Wilde gagel werd overigens wel op geringe afstand van het onderzochte gebied vastgesteld. De soort heeft voorheen ook gestaan in het noordelijke bos dat binnen het onderzoeksgebied ligt¹. Tijdens het veldonderzoek werden de laag beschermde Brede wespenorchis en Kleine maagdenpalm aangetroffen evenals de Rode Lijstsoorten Teer vederkruid (in de beek) en Echte guldenroede. In bijlage II zijn de in het veld verzamelde floragegevens weergegeven, plus de door de provincie beschikbaar gestelde gegevens tot op 100 meter buiten het onderzoeksgebied. Hieronder volgt een korte beschrijving van de overige soorten in het onderzoeksgebied, verdeeld over bos- en beekmilieu.

Beekmilieu

In de beek is naast een klein traject met Teer vederkruid veel Gewoon sterrenkroos aanwezig. Op de oevers staat onder andere Gele lis, Hondsdraf, Hennepnetel, Wolfspoot, Kruipende boterbloem, Harig knopkruid, Zevenblad, Witte klaver, Reuzen springbalsemien en Rietgras.

Bos

Binnen het onderzoeksgebied is bosbiotoop ruim vertegenwoordigd. De boomlaag varieert met langs de beek onder andere Zomereik, Beuk, Ratelpopulier, Grove den, Amerikaanse vogelkers en Wilde lijsterbes. In de ondergroei staan een aantal typische bossoorten als Hulst, Dalkruid, Gewone salomonszegel, Grote muur, Wilde kamperfoelie, Witte klaverzuring, Bochtige smele, Rankende helmbloem, Klimop en Brede stekelvaren.

Het kan zijn dat vanwege het late tijdstip van onderzoeken bepaalde plantensoorten gemist zijn. Uitgaande van het veldonderzoek in combinatie met de beschikbare gegevens is het echter niet aannemelijk dat zich binnen de begrenzing van de onderzochte gebieden natuurlijke standplaatsen van plantensoorten van tabel 2 of 3 bevinden. Omdat bovendien voor soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet automatisch vrijstelling geldt bij ruimtelijke ingrepen is het aanvragen van een ontheffing of het nemen van specifieke vervolgstappen is hier voor flora niet verplicht.

Gezien vanuit het oogpunt van beschermde plantensoorten is het onderzochte gebied niet van grote botanische waarde. Waar mogelijk is het uiteraard wel raadzaam om de bekende standplaatsen van kritische soorten te ontzien. In nagenoeg alle kunnen beschermde plantensoorten verplaatst worden zonder dat daarvoor ontheffing vereist

¹ Mondelinge mededeling aanwonende dhr. Blenke.

is. Omdat de plannen nog pril zijn achten we het zinvol om het definitieve werkgebied in een geschikt seizoen (bij voorkeur mei-juli) voorafgaand aan de werkzaamheden na te lopen op flora.

2.4 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

Potentiële verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders etc. Gedurende het veldonderzoek is specifiek gelet op dergelijke ruimten.

Er is geen bebouwing in het onderzoeksgebied aanwezig, zodat de aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten als Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger niet aan de orde is. De bomen in het aangegeven onderzoeksgebied zijn onderzocht op openingen en holten. Daarbij is een flink aantal bomen aangetoond die in potentie geschikt ogen als verblijfplaats van vleermuizen (of Boommarter). Deze bomen zijn weergegeven op bijlage III. Deze holten kunnen een functie hebben als verblijfplaats voor boombewonende soorten als Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis en Watervleermuis. Door de betreffende bomen met holten te sparen kan schade aan verblijfplaatsen van vleermuizen worden uitgesloten. Wanneer dit niet mogelijk is dan dient nader onderzoek gericht op de aanwezigheid van vleermuizen te worden uitgevoerd in het jaar voorafgaand aan de kap. In de regel volstaat in die situatie conform het landelijke protocol voor vleermuisonderzoek een viertal nachtelijke bezoeken verspreid over de periode mei tot september. In bepaalde gevallen kan echter al voldoende zekerheid worden verkregen door de betreffende holten nader te inspecteren met behulp van een zogeheten boomcamera. EcoGroen Advies beschikt over zo'n apparaat waarmee het mogelijk is om infrarood beelden te verzamelen van de binnenzijde van boomholten.

Potentiële vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren voor de oriëntatie en daarlangs van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (b.v. rijen woningen, watergangen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Mogelijk maken lokaal voorkomende vleermuizen gebruik van de bosrand of de beek als geleidende structuur tijdens verplaatsingen. De aanwezige structuren blijven echter gehandhaafd zodat de plannen geen wezenlijke effecten hebben op de verplaatsing van vleermuizen. Er blijven hoe dan ook ruim voldoende geleidende structuren aanwezig. Van schade aan een onmisbare vliegroute kan zodoende geen sprake zijn.

Potentieel foerageergebied

Vleermuizen foerageren op locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen en bomenrijen of boven water. Door de aanwezigheid van bomen(rijen) en oppervlaktewater wordt het plangebied mogelijk als foerageergebied gebruikt door enkele vleermuissoorten. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Er wordt verwacht dat een aantal vleermuizen gebruik maakt van het plangebied om te foerageren. De voorgenomen ingrepen zullen hier naar verwachting geen invloed op hebben. Mogelijke effecten als gevolg van het gebruik van verlichting tijdens de werkzaamheden, zullen nihil zijn. Licht (lampen op rijdend materieel) wordt alleen gebruikt tijdens de ochtenduren in de maanden september-oktober, aangezien de werkzaamheden 's avonds voor zonsondergang weer gestaakt worden. De deelgebieden zullen zodoende niet permanent verlicht worden tijdens de

werkzaamheden. Bovendien zijn veel vleermuizen in ochtenduren van de maanden september en oktober weinig actief². Het plangebied zal bovendien na de ingreep nog steeds geschikt foerageerhabitat voor vleermuizen vormen zodat er zodoende geen sprake is van aantasting van onmisbaar foerageergebied.

Eekhoorn

Binnen het onderzochte gebied is van Eekhoorn (FFW tabel 2) een groot aantal verblijfplaatsen aangetroffen. In tal van bomen werden typische boomnesten gezien en tevens werden enkele dieren gespot. De waarnemingen zijn op kaart weergegeven in bijlage IV.

In een territorium gebruikt Eekhoorn vaak een hoofdnest met daarnaast enkele reservenesten die afwisselend gebruikt worden. In totaal gaat het vaak om 4 à 7 nesten binnen 1 territorium. Wanneer er sprake is van kap van met name naaldbos dan zullen vaste verblijfplaatsen van Eekhoorn worden aangetast en zal foerageergebied van de soort verdwijnen. Wanneer het om kleinschalige kap, zoals bij de beekherstelprojecten en het speelbos, zijn er gezien het feit dat in de omgeving van het plangebied veel (naald)bos aanwezig is voldoende uitwijkmogelijkheid voorhanden. De functionaliteit van het leefgebied van Eekhoorn is daarmee niet in het gevaar en wanneer de juiste mitigerende maatregelen worden genomen is dan ook geen ontheffing vereist. Aangezien het hier een tabel 2 soort betreft is compensatie niet nodig. De volgende mitigerende maatregelen dienen te worden getroffen in leefgebied van Eekhoorn:

- daar waar mogelijk dienen nestlocaties te worden gespaard;
- kapwerkzaamheden dienen te worden uitgevoerd in de periode 15 september - 1 december (buiten de voortplantings- en winterrustperiode);
- voorafgaand aan de bomenkap dient een ter zake kundige tijdens een veldbezoek vast te stellen of er bewoonde Eekhoornnesten aanwezig zijn. Bij een dergelijke constatering dient de kap uitgesteld te worden totdat de (jonge) eekhoorns het nest verlaten hebben.
- indien het niet mogelijk is om de bomen op nesten te controleren - bijvoorbeeld door dichte takkenbegroeiing - dienen de betreffende bomen vanaf de grond te worden opgesnoeid. Dit geeft eventueel aanwezige Eekhoorns de mogelijkheid om uit te wijken.

Kap van grote bospercelen zoals mogelijk het gehele 'larixbos' langs de Vieckboerweg is uiteraard ingrijpender dan de kap van enkele bomen. Wanneer het gehele op kaart begrensde bosperceel wordt gekapt gaat daarbij ruimte voor twee à drie territoria van Eekhoorn verloren. Voor dat verlies zal een ontheffing moeten worden aangevraagd. Overigens is met name het zuidelijk deel van dit bosje van belang vanwege de aanwezigheid van Grove den. Met name Grove den wordt door Eekhoorn gebruikt als voedsel- en nestboom.

Das

Een soort die bij het onderzoek nadrukkelijk aandacht heeft gekregen is de Das (FFW tabel 3). Van deze soort zijn op relatief geringe afstand van het onderzochte gebied verschillende vaste verblijfplaatsen (burchten) bekend. Met name in het gebied ten noorden van Toeters Dennen/de Schipleideweg zijn meerdere in gebruik zijnde burchten aanwezig. Bij het veldonderzoek is gericht gezocht naar aanwijzingen die erop zouden kunnen duiden dat ook het onderzoeksgebied intensief door Das wordt gebruikt. Burchtlocaties zijn niet aangetroffen evenmin als overige aanwijzingen voor het gebruik door Das zoals mestputjes en graafsporen. Op basis van het aanwezige biotoop is beoordeeld dat het onderzoeksgebied ook geen belangrijk leefgebied vormt van Das. Incidenteel zijn er wel foeragerende Dassen te verwachten. De omliggende graslanden zijn hiervoor echter een stuk geschikter en worden waardevoller geacht.

Van tijdelijke werkzaamheden binnen het onderzochte gebied gaat geen directe dreiging uit voor Dassen. Als gevolg van de plannen voor de aanpassingen van de Gammelkerbeek en de Stakenbeek zijn dan ook geen negatieve effecten op Das te

² Vanaf september dalen de temperaturen 's nachts vrij sterk, waardoor het laatste deel van de nacht nog weinig door vleermuizen gebruikt wordt om te foerageren.

verwachten. De werkzaamheden vinden niet plaats in of nabij een burcht. Bovendien gaat het om werkzaamheden die overdag plaatsvinden, dus op momenten dat Das zich ondergronds bevindt. Verder zal het aanpassen van de beek geen negatief effect hebben op het leefgebied van Das. Aanpassing van de beek kan zodoende plaatsvinden zonder schade aan Das.

Ook voor de andere ingrepen die mogelijk in het onderzoeksgebied spelen zoals de aanleg van een speelbos of de omvorming van een bosperceel naar een agrarische bestemming lijkt de aanwezigheid van Das niet tot onoverkomelijkheden te leiden. Door de nachtelijke rust in het gebied te bewaken en de foerageermogelijkheden voor Das te behouden of te verbeteren kunnen de plannen in het onderzoeksgebied naar verwachting doorgaan zonder dat er negatieve effecten optreden op Das. Met name bij de omvorming van het 'lariksbos' naar een agrarische bestemming ontstaan er kansen voor een verbetering van het foerageergebied voor Das. Das foerageert bij voorkeur op agrarische gronden vanwege een rijk aanbod aan bodemleven, met name wormen.

Boommarter

Over het voorkomen van Boommarter (FFW tabel 3) in de regio is weinig bekend. Boommarter is relatief lastig te inventariseren en waarnemingen komen zodoende relatief vaak binnen als verkeersslachtoffer. Omdat het onderzoeksgebied in een groot boscomplex ligt met bovendien forse bomen met tal van geschikte holten kan de aanwezigheid van deze mobiele soort niet zondermeer worden uitgesloten. De voor Boommarter (en vleermuizen) als potentieel geschikte bomen zijn op kaart weergegeven in bijlage III. Directe aanwijzingen voor de aanwezigheid van Boommarter zoals krabsporen op boomstammen zijn overigens niet gevonden. Door bomen met holten te sparen kan schade aan verblijfplaatsen van Boommarter worden uitgesloten. In andere gevallen kan voor Boommarter waarschijnlijk al worden volstaan door een inspectie met boomcamera uit te voeren. Zoals gemeld vraagt dit voor vleermuizen vaak meer inspanning.

Overige zoogdieren

Binnen het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van de laag beschermde zoogdiersoorten Egel, Mol, Konijn, Gewone bosspitsmuis, Dwergmuis, Rosse woelmuis, Bosmuis, Veldmuis, Aardmuis en Wezel te verwachten. Bij de planrealisatie zullen mogelijk exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren verloren gaan. Het aanvragen van een ontheffing is voor deze soorten echter niet aan de orde, omdat hiervoor een vrijstelling geldt in geval van ruimtelijke ingrepen.

Schade aan de deze algemene en laag beschermde zoogdieren kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door graafwerkzaamheden uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart tot augustus). De minst schadelijke periode is september tot december (mits vorstvrij).

2.5 Broedvogels

Er is geen systematische broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Bovendien is het moment van het veldbezoek in het najaar niet geschikt om broedvogels te inventariseren. Toch kan op basis van soortwaarnemingen, biotoopeisen, terreinkenmerken, expert judgement en bekende ecologische principes beoordeeld worden welke soorten aanwezig kunnen zijn.

Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

In augustus 2009 is door het Ministerie van LNV de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' uitgebracht, waarin voor een aantal kwetsbare vogelsoorten is aangegeven welke nestplaatsen en hun functionele omgeving jaarrond beschermd zijn. Het betreft in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespandief, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus.

Als nesten van deze soorten worden aangetroffen en niet kunnen worden ontzien dan dient een omgevingscheck te worden uitgevoerd. Een deskundige moet vaststellen of er voor de soort een vervangende nestlocatie te vinden is in de omgeving. Als dat niet het geval is, dient er voor zover mogelijk een alternatief nest of alternatieve nestlocatie te worden aangeboden. De mogelijkheden tot het verkrijgen van ontheffing voor schade aan nesten van vogels zijn zeer beperkt.

Binnen het onderzoeksgebied zijn twee horsten van roofvogels aangetroffen (zie bijlage V). Het betreft een nest van Buizerd in het 'larixbos' aan de Vieckboerweg en een nest van Sperwer op de locatie die in beeld is voor de realisatie van een speelbos.

Het functioneren van de nesten en haar functionele leefomgeving kan in het geding zijn bij kap van de nestboom of wijzigingen in de omgeving, zoals toenemend menselijk gebruik of bijvoorbeeld een functieverandering die tot verlies aan foerageergebied leidt. In voorliggende situatie is het een prettige bijkomstigheid dat zowel Buizerd als Sperwer prima in staat zijn om zelf een nieuw nest te bouwen, mits daarvoor geschikte locaties resterend. Met name voor Buizerd zijn hier legio uitwijkmogelijkheden binnen het territorium. De door het waterschap beoogde werkzaamheden aan het beekmilieu kunnen zodoende plaatsvinden zonder dat daarbij schade zal optreden aan de nestlocaties van zowel Buizerd als Sperwer. Specifieke maatregelen voor deze soorten zijn daarbij dan ook niet aan de orde. Bij andere ontwikkelingen in het onderzoeksgebied kunnen er wel effecten optreden. Hieronder gaan we daar voor zowel Buizerd als Sperwer nader op in.

Vervolgtraject Buizerd

Wanneer het bos met het nest van Buizerd wordt gekapt, zal de huidige nestlocatie van Buizerd verdwijnen. Vaak wordt gesuggereerd dat Buizerd bij de nestbouw afhankelijk is van aanwezige oude roofvogelnesten. Volgens Bijlsma (1996) is de soort hier echter geenszins van afhankelijk. In principe kan de soort dus een nieuw nest bouwen, mits daarvoor geschikte locaties voorhanden zijn binnen het territorium.

Wanneer er geen uitwijkmogelijkheden blijken te bestaan binnen het territorium, dan is een ontheffing vereist. Het verkrijgen van een ontheffing zal in deze situatie naar verwachting lastig zijn, omdat deze alleen wordt verstrekt wanneer er specifieke belangen spelen, te weten bescherming van flora en fauna, volksgezondheid of openbare veiligheid of de veiligheid van het luchtverkeer.

Buizerd heeft een groot territorium waarbinnen het voedsel wordt gezocht (circa 100 hectare). Het nest bevindt zich in het bos op een locatie die ongeschikt is als foerageergebied. Rondom de locatie bevindt zich veel vergelijkbaar bos waarbinnen Buizerd eenvoudig een nieuw nest kan maken. Buizerd is namelijk flexibel in het zoeken van een alternatieve nestlocatie. Door negatieve beïnvloeding van de nestlocatie, zoals kap van of nabij de nestboom, uit te voeren buiten het broedseizoen kan in deze situatie worden voorkomen dat er verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet overtreden worden. De broedtijd van Buizerd ligt globaal tussen begin maart en eind juli.

Als de functionaliteit van de nestlocatie kan worden gegarandeerd, omdat de soort binnen het territorium kan uitwijken, is een ontheffing niet nodig. Onze inschatting is dat dit hier het geval is.

Vervolgtraject Sperwer

De juridische bescherming van Sperwer is vergelijkbaar met die van Buizerd. Ook Sperwer is goed in staat om zelf een nest te bouwen. Sperwer broedt in bossen, ongeacht de omvang ervan. In Noord-Nederland is het een echte naaldbosbewoner. Het in het onderzoeksgebied aangetroffen nest bevindt zich in een dicht jong sparrenbos. In totaal betreft het een cluster van vier nesten, waarvan één nest vermoedelijk in 2010 bewoond is geweest, gezien de aanwezigheid van tal van veren. De broedlocatie in het plangebied betreft een typische broedplek voor deze soort die een sterke voorkeur heeft voor broedlocaties met een hoge mate van dekking, dus dichte bossen.

Met de aanleg van een speelbos op de locatie kan het betreffende sperwernest in het geding zijn. Ongeacht of de betreffende nestboom gehandhaafd kan blijven kan er immers sprake zijn van een toenemende verstoring, waardoor de locatie ongeschikt kan raken. Misschien zijn er mogelijkheden om de nestlocatie te ontzien door een zone rondom vrij te houden van wijzingen of activiteiten. Binnen de groep van de roofvogels staat Sperwer namelijk bekend als relatief wat minder verstoring gevoelig.

Omdat de locatie binnen een groot boscomplex ligt lijkt het op voorhand goed mogelijk voor de aanwezige Sperwer om een alternatieve nestlocatie te vinden. Echter het aanbod aan nog niet bezette broedlocaties van vergelijkbare kwaliteit - dus met eenzelfde hoge mate van dekking - als deze op de huidige nestlocatie kan een beperking vormen. De dichtheid van het bos is terplekke namelijk aanzienlijk hoger dan elders in het onderzochte gebied. Aan de hand van de in het veld verzamelde informatie kan zodoende nog geen zekerheid worden gegeven over de aanwezigheid van een geschikte uitwijkmogelijkheid. Om deze kennisleemte in te vullen raden we daarom als onderzoek van het ontwikkelingstraject van het speelbos aan om voor Sperwer een zogeheten omgevingscheck uit te voeren. Een deskundige zal daarin vaststellen of er voor de soort een vervangende nestlocatie te vinden is in de omgeving. Wanneer het nest met zekerheid kan worden ontzien geldt deze voorwaarden uiteraard niet.

Overige broedvogels

In het plangebied zijn diverse broedvogels van bos en struweel aanwezig. Het betreft hier voor een groot deel typische bossoorten zoals Houtduif, Boompieper, Holenduif, Zwartkop, Boomklever, Boomkruiper, Grote bonte specht, Groene specht, Kleine bonte specht, Zwarte specht, Merel, Koolmees, Pimpelmees, Glanskop, Kuifmees, Goudhaan, Zanglijster, Fitis, Tjiftjaf, Winterkoning en Heggenmus. Ook is Bosuil te verwachten.

Alle broedvogels zijn gedurende hun broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor verstoring tijdens de broedseizoenen van een vogel wordt geen ontheffing verleend. Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige geschikte broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

Werkzaamheden die potentiële broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart. Voor de meeste van de aanwezige soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar en in het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Zo kan het broedseizoen van een soort als Houtduif bijvoorbeeld doorlopen tot half november.

2.6 Amfibieën

In enkele uurhokken waarin het onderzoeksgebied gelegen is, zijn waarnemingen bekend van zwaarder beschermde soorten als Poelkikker, Heikikker en Kamsalamander (Ravon.nl en Waarneming.nl). Geschikt leefgebied voor deze zwaarder beschermde soorten ontbreekt binnen het onderzoeksgebied nagenoeg geheel.

Alleen de poel nabij de visvijver (zie bijlage VI) wordt als potentieel geschikt voortplantingswater voor Kamsalamander beoordeeld. Kamsalamander is in de omgeving van het onderzoeksgebied op diverse plekken ten zuiden van de A1 bekend in wateren op de landgoederen van Landschap Overijssel (Van der Sluis, 2008). In de overige aanwezige wateren in het onderzoeksgebied ontbreken geschikte omstandigheden door een combinatie van factoren, zoals de aanwezigheid van predatoren (o.a. vis), stromend water, beschaduwning en bladval. Overwintering van Kamsalamander vindt in de regel plaats in de strooisellaag van de bossen rondom het voortplantingswater.

Door de betreffende poel en het aangrenzende bos te ontzien zijn schadelijke effecten te voorkomen. Wanneer dit niet mogelijk is raden we aan de poel nader te onderzoeken op de aanwezigheid van Kamsalamander. De beste periode hiervoor zijn respectievelijk de maanden april (volwassen dieren) en juli (larven).

Aanwezigheid van algemene soorten als Gewone pad, Bastaardkikker, Bruine kikker en/ of Kleine watersalamander is verspreid over het onderzoekgebied te verwachten. Het betreft hier zogenaamde algemene, laag beschermde soorten waarvoor in deze situatie automatisch een vrijstelling geldt van de verbodsartikelen 9, 11 en 12 van de Flora- en faunawet. Ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet hoeft derhalve niet aangevraagd te worden.

Effecten op overwinterende en voortplantende amfibieën kunnen - mits de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door de werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de overwinterings- en voortplantingsperiode van amfibieën. De maanden september en oktober zijn in de regel het meest geschikt (minst schadelijk) voor het uitvoeren van werkzaamheden op zowel het land als in/ nabij water.

2.7 Reptielen

De enige soort die in de regio vrij algemeen voorkomt is de Levendbarende hagedis. Het veldonderzoek heeft plaatsgevonden buiten de periode waarin reptielen actief zijn. Het onderzoek is voor reptielen zodoende uitgevoerd als een habitatgeschiktheidsbeoordeling. Overige reptielen zijn niet bekend uit de omgeving van het plangebied (Bron: Natuurloket, RAVON en waarneming.nl)

Nagenoeg het gehele onderzoeksgebied is onaantrekkelijk als leefgebied voor Levendbarende hagedis. Levendbarende hagedis komt met name voor op heideterreinen en veelal schrale bermen in de nabijheid van heideterreinen. Dergelijk biotoop is afwezig in het onderzoeksgebied. In Twente komt Levendbarende hagedis lokaal ook voor in heidevegetaties in bosranden, onder andere in nabijgelegen terreinen van Landschap Overijssel als de Wildernis en Hof Espelo (Van der Sluis, 2008). Lokaal zijn binnen het onderzoeksgebied wel zonbeschenen bosranden aanwezig. Hoewel Levendbarende hagedis niet superkritisch is, vormen de bosranden in het onderzoeksgebied op zichzelf naar verwachting onvoldoende geschikt biotoop.

Wanneer we kijken naar de plannen dan kan veilig worden geconcludeerd dat deze geen negatieve effecten zullen hebben op reptielen. Gezien de zeer lage verwachtingswaarde in combinatie met de aard van de ingrepen achten we nader onderzoek naar reptielen in deze situatie niet noodzakelijk.

2.8 Vissen

Bij het onderzoek is het aanwezige water steekproefsgewijs bemonsterd met een steeknet. Daarbij zijn in het onderzochte gebied geen beschermde vissen aangetroffen. Overigens ontbreekt ook het inmiddels niet meer beschermde Bermpje, een soort waarvan het voorkomen benedenstrooms in de Gammelkerbeek zeer talrijk is. Bij eerder onderzoek door EcoGroen Advies (Wallink, 2008) werd de soort in het deel van de Gammelkerbeek ten westen van Deurningen talrijk gevangen, maar verder naar het oosten richting Oldenzaal niet. Dat komt overeen met de bevindingen die nu zijn gedaan. Vermeldenswaard is wel de aanwezigheid van Vetje (Rode Lijst Kwetsbaar). De soort komt voor in de poel nabij de rotonde in de Hengeloseweg (zie bijlage VI), in het deel waar de Stakenbeek mogelijk langs wordt geleid. Het betreft overigens geen beschermde vissoort en vervolgstappen zoals een ontheffingsaanvraag zijn hier voor vissen niet aan de orde.

2.9 Overige soorten

Gezien de terreingesteldheid van het plangebied en bekende verspreidingsgegevens,

ecogroen advies

kan worden geconcludeerd dat er geen beschermde dagvlinders, libellen en overige ongewervelden aanwezig en te verwachten zijn.

3 Geraadpleegde bronnen

- Bekker J.P., P. Twisk en A. Diepenbeek (2010). Veldgids Europese zoogdieren. Uitgegeven door de KNNV en VZZ.
- Bode, A.D., Douma, M., Driesen, N.J., Dijkstra, A.J., Gritter, A.G.R., Hegeman, A., Heinen, M.A., Hoekstra, B., Hoeve, R., Snaak, G., van Vliet, J.A., Zoon, C.P.M. (1999). De Zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van in het wild levende zoogdieren. Waanders Uitgevers, Zwolle.
- Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij KNNV.
- Dienst Regelingen (2009a) Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet
- Dienst Regelingen (2009b) Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep
- Dirkmaat, J.J. (1997). De Das in Nederland. Janssen Print, Nijmegen
- Janssen J.A.M. & J.H.J. Schaminée (2004). Europese Natuur in Nederland. Soorten van de Habitatrichtlijn.
- Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.
- Nöllert A. & C. Nöllert (2001). Amfibieëngids van Europa. Tirion Uitgevers BV, Baarn.
- Provincie Overijssel (2010). Basisbestand Milieuinventarisatie. Provincie Overijssel, Zwolle. Flora gegevens uit de periode 1996 - 2010. km-hok 256/481, 257/481, 257/480 en 258/480.
- Sluis, M. van der (2008). 'Faunaonderzoek Twente 2007'. Fauna-inventarisatie ten behoeve van een beheerplan voor de terreinen van Landschap Overijssel. KSB Repro, Zwolle.
- Wallink, M. (2008). Ecologisch onderzoek herinrichting Gammelkerbeek te Saasveld- Gammelke; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van de Flora- en faunawet. Rapport 07-380. EcoGroen Advies, Zwolle.
- Ministerie van LNV (www.minlnv.nl/ www.hetlnvloket.nl/)
 - RAVON (www.ravon.nl)
 - Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).
 - Piscaria/ Limnodata Neerlandica (www.limnodata.nl)

BIJLAGEN

BIJLAGE I

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet (Ffwet) zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten (bijvoorbeeld het verstoren, beschadigen of vernielen van nesten, voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen) in principe verboden zijn. Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Ffwet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. insecten, libellen en kevers) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Verbodsbepalingen

De Ffwet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8 van de Ffwet. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12 (zie kader).

Algemene verbodsbepalingen voor beschermde inheemse soorten dieren en planten. Flora- en faunawet, artikelen 8 t/m 12.

Art. 8:	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Art. 9:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Art. 10:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Art. 11:	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
Art. 12:	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

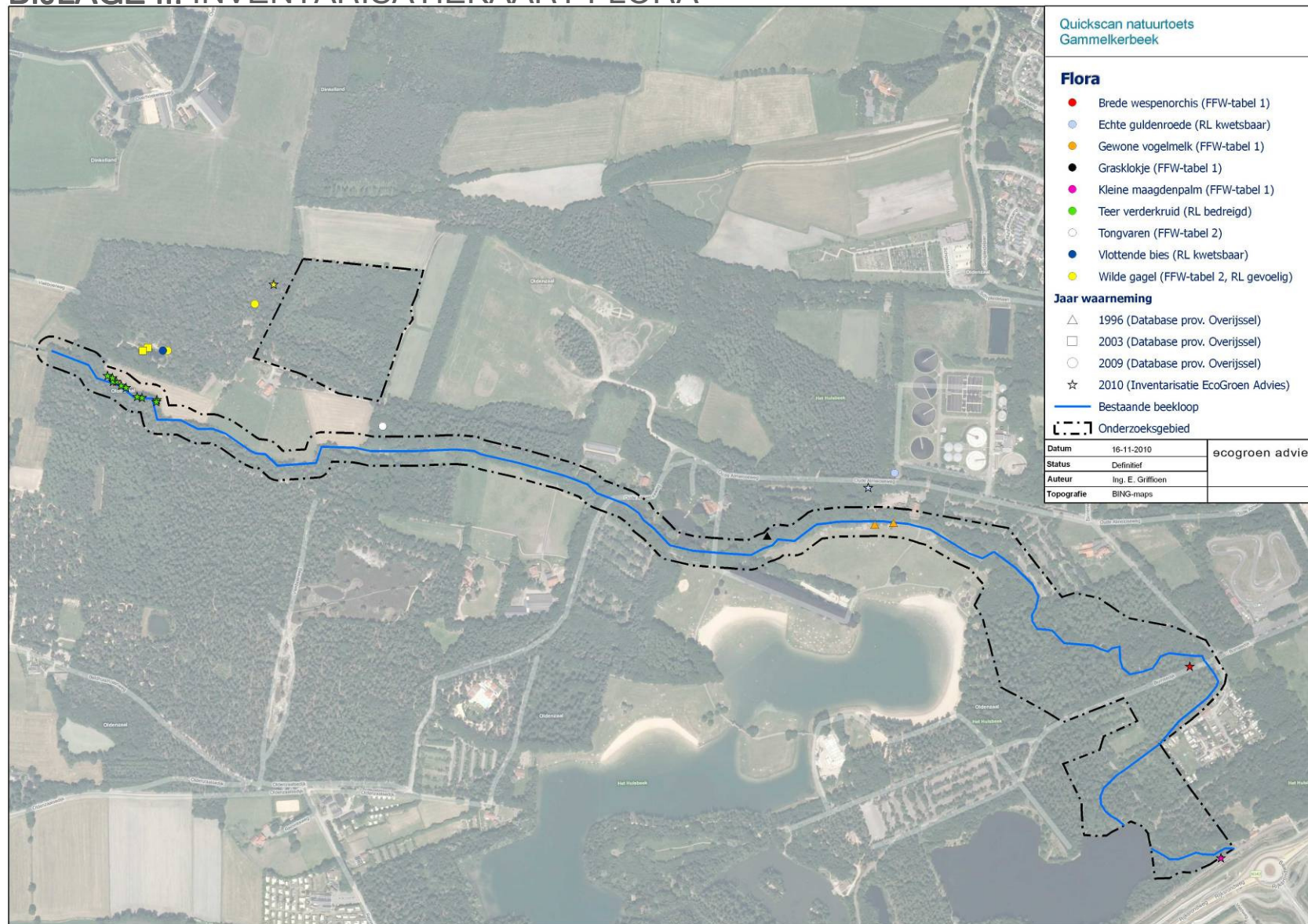
Rode lijsten

De Minister van LNV heeft ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd³. Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

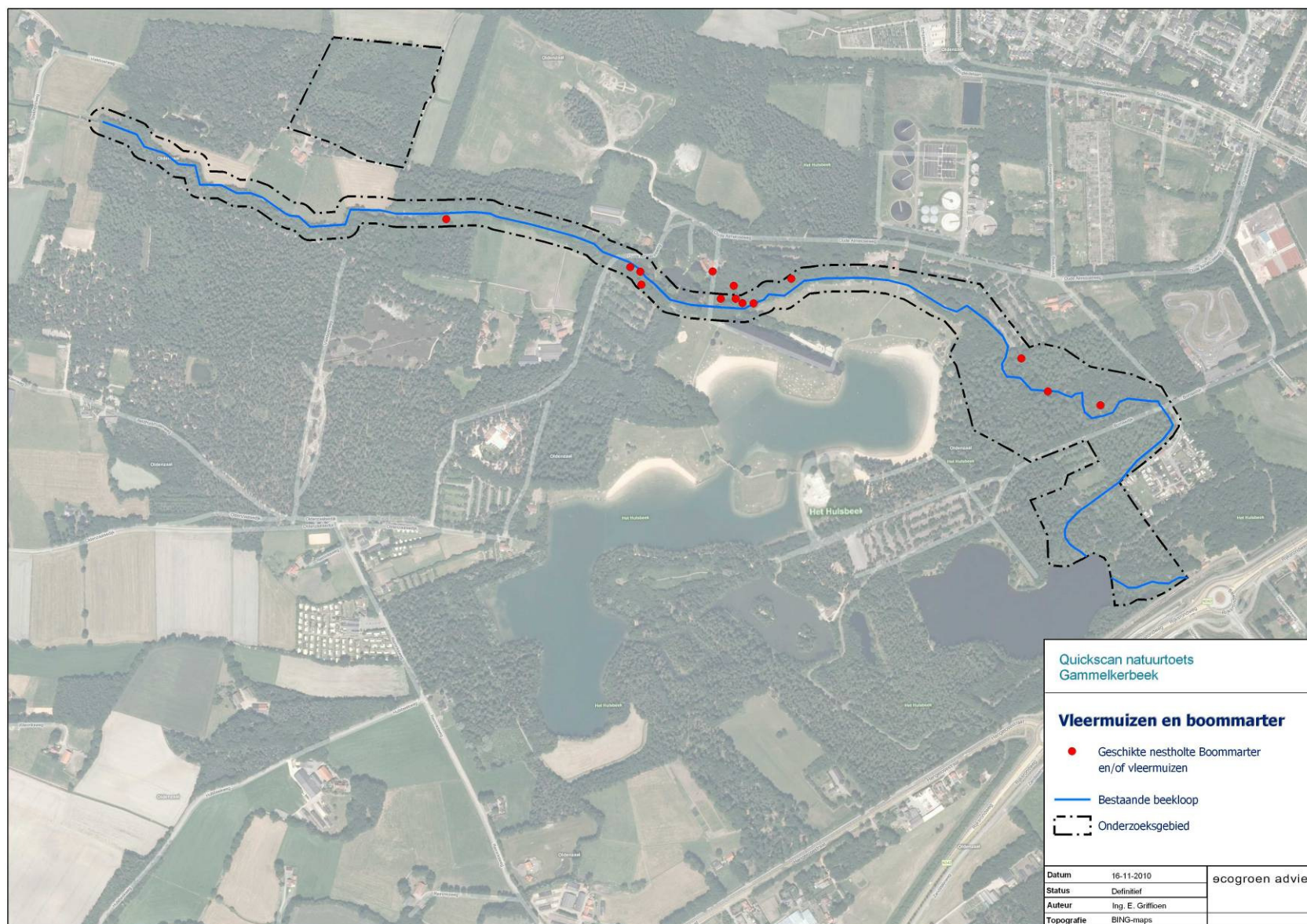
In deze samenvatting zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Voor een volledig begrip wordt verwezen naar de oorspronkelijke wetsteksten (www.minlnv.nl 'Onderwerpen Natuur'). Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.

³ Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna

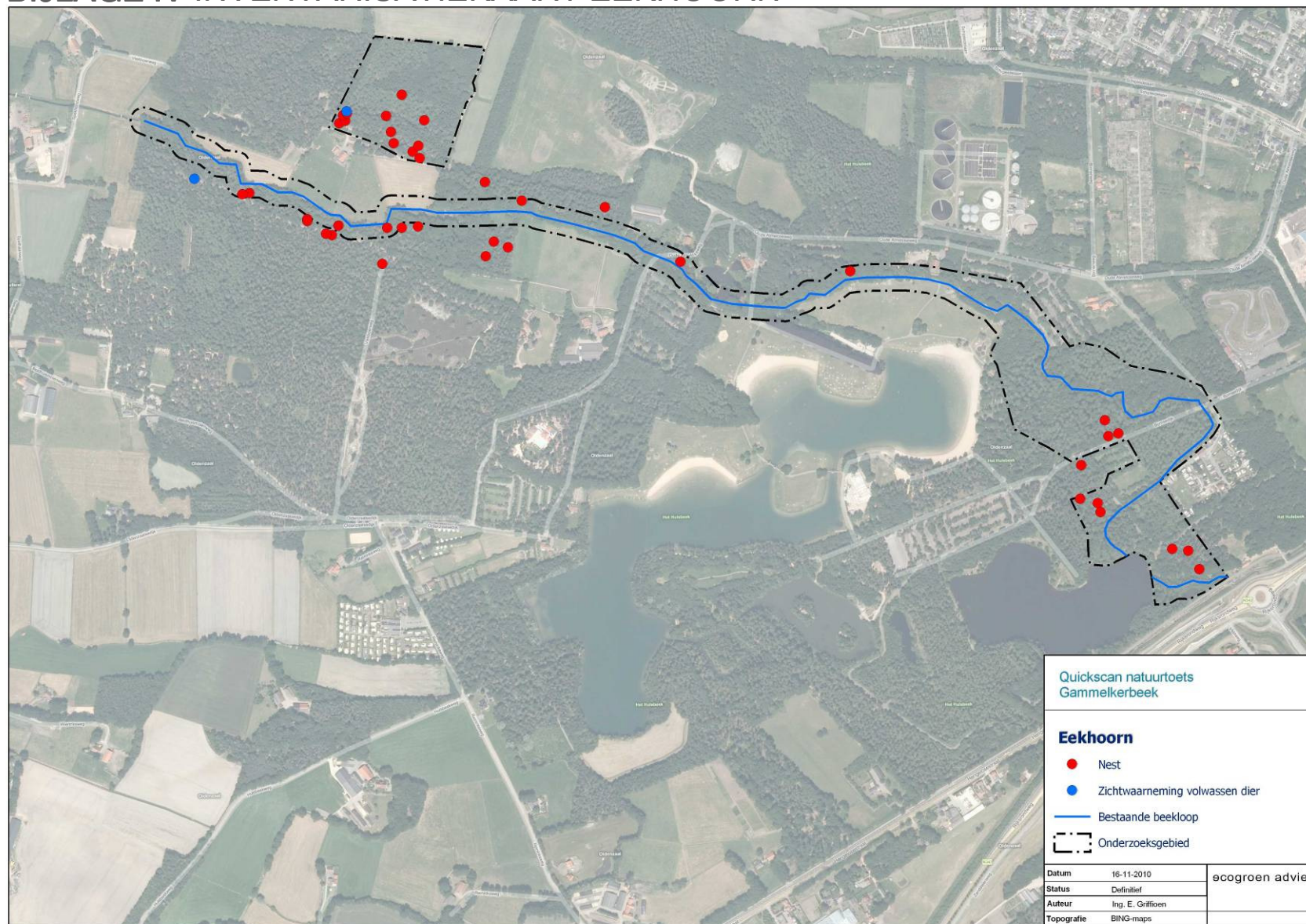
BIJLAGE II: INVENTARISATIEKAART FLORA

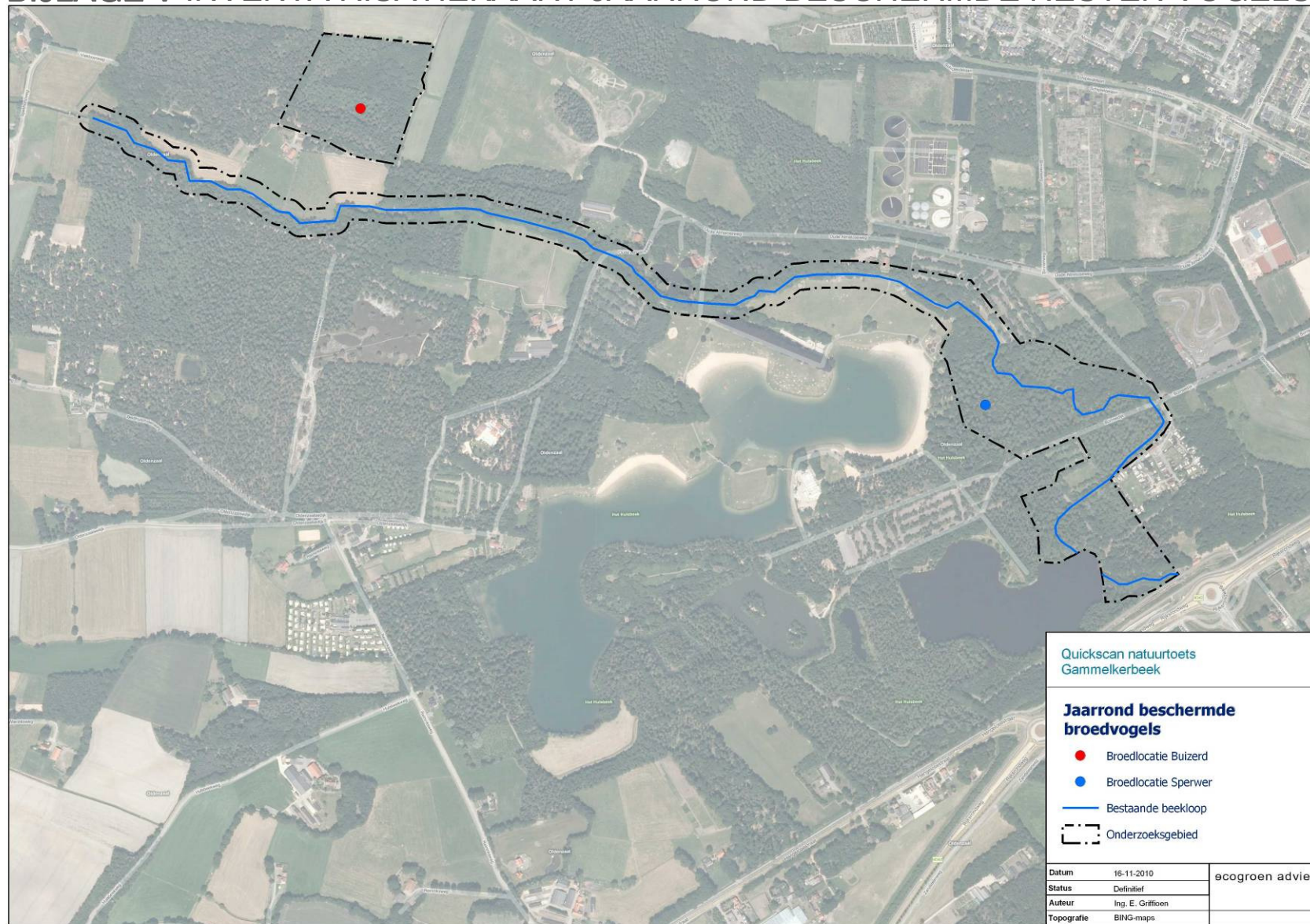
BIJLAGE III INVENTARISATIEKAART POTENTIËLE VERBLIJFPLAATSEN IN BOMEN

BIJLAGE IV INVENTARISATIEKAART EEKHOORN

BIJLAGE V INVENTARISATIEKAART JAARROND BESCHERMDE NESTEN VOGELS

BIJLAGE VI INVENTARISATIEKAART VISSSEN EN AMFIBIEËN

